□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□ □□ □□ □□□□□□ □□□ □□

આના લેખક છે પૃ□થ્વી ગજ□જ્ર
થવિવાર, 21 મથ□ર 2010 19:25

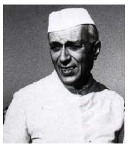

સ□વતં□ત્ર ભથ્તમાં ઇતહિાસ, ભથ્તયિ થજકાથણની ભૂગોળ અને વથ□તમાન ભથ્તમાં સમજ જીવનમં જો કોઇ □ક નામ કોમ્ન હોય તે તછે જવાહથ્લાલ નહે્ર. ભથ્તની સ□વંતં□ત્ર્ત, દેશનાં વહીવટની સત□ત અને થજકયિ મ્હત□ત□વકાંક□ષા જેવાં દરેક મેથ્ચે અગ□થણી થ્હીને જવાહથ્લાલ નહે્ર□ ભથ્તની જન□મકુંડળીમં પોતનું સ□થન કાયમિ કથી લીધું છે. અને □ટલે જ નહે્ર મત□ત્ર □ક વ□યક□ત્તિ□ત□વનું નહિ પણ □ક યુગનું નામ છે. □ક □વો યુગ જેમં ભથ્તેસ□વતં□ત્ર્તનો શ□થ□વાસ લીધે, ભ્વષિ□ય તફ્ફ પગલાં મંડ□યા અને આંખ ઉંચી કથીને ગૌથ્વભ્રે દુનયિાને પોતનાં સામ્થ□થ□યની □ળખ આપી. તેસમ્યે સાથેહતં કથેડો ભથ્તવાસી□, થષ□ટ□થ્ને વફાદાર વચિથ્શીલો,ગાંધીજીનું નેતૃ□ત□વ,સથ્દાર વલ□લભભાઇની વજ્નબ્ધ□ધ્ત, ભિમ્શંકર આંબેડકથ, જયપ□થ્કાશ નાથાયણ અને લાલબ્હાદુર શાસ□ત□થી જેવા થષ□ટ□થ□ટહતિ□છુ□.ભથ્તની આવતેકાલ ઉજળી કથ્વાનાં આ મેથ્યનું પ□થ્તનિધિત□ત□વ કથ□યું, જવાહથ્લાલ નહે્ર□. 15 □ગસ□ટ, 1947મં વડાપ□થ્ધાન તથકેિ શપથલઇને અઢળક જવાબ્દાથ□થી લદાયેલી આ સત□ત સ□વીકાથી ત□યાથે જવાહથ્લાલ નહે્રની મુખ□ય શક□તહિતે તેમનું વ□યક□તગિતસામ્થ□થ□ય, દીથ□ઘ દ□થ્ષ□ટઅિને થજકયિ મ્હત□ત□વકાંક□ષા. જેણે જવાહથ્લાલ નહે્રને મત□ત્ને મત□ત્ર □કે □ળખ આપી, પ□થ્ખ્ર થજકાથણીની.

નેશનલ કોંન□ગ□થ્ેસનાં પ□થ્મુખ અને વ□યવસાયે વકીલ મેતેલાલ નહે્રનાં પુત□ત્ર હોવાને કાથણે થજકાથણ જવાહથ્લાલ નહે્રનાં લોહીમં હતું. અને □ટલે જ થજકયિ કાથ્કીથ□દી મટે તેપતિ સાથેથ્હેવાને બ્દલે ગાંધીજીનાં નેતૃ□ત□વ હેઠળ આઝાદીની ચ્ળવળ સાથેજોડાયા. ત□થીસ વથ□ષની ઉમ્થે લીધેલા આ નથિ□ણયને જવાહથ્લાલ નહે્રની થજકીય દીથ□ઘદ□થ્ષ□ટકિહો કે થષ□થ□ટ ભ્ક□ત. તેમનો ત્વથટ, વચિથ્વાની શક□તવિથ□તામં ગંભિથ્ત, અંગ□થ્જી ભણતર સાથેઅંગ□થ્ેજોને □ળખવાની આવડત અને સ□વંતં□ત્ર્ત મેળવવાનું સપનું જોઇને ગાંધીજીને પણ તેમનામં ભથ્તનું ભ્વષિ□ય દેખાતુંહતું. ઇંગ□લેન□ડમં વકીલાતની સાથેત□યાંની થ્હેણીકથણી શીખીને અંગ□થ્ેજોની બ્થેબ્થની જીવનશૈલી જીવતં નહે્ર□ ગાંધીજી સાથેજોડાયા પછી ખાદી અને ગાંધી ટોપી અપનાવી. ત□યાથ્થી આ પોષાક થષ□ટ□થ્વાદી□ની □ળખ બ્ની ગયો. 1920મં અસહકાથ્ની ચ્ળવળમં પહેલીવાર નહે્રની ધ્થ્પકડ થ્ઇ. બે વથ□ષ બદ 1922મં નવી બ્નેલી લેજીસ□લેટીવ કાઉન□સીલમં ગાંધીજી□ સામ્લે નહથિવાનું નક□કી કથ□યું જે મુદ□દે મેતેલાલ નહે્ર□ કોંન□ગ□થ્ેસ છોડીને સ□વથજ પક□ષની સ□થપના કથી. 1924મં જવાહથ્લાલ નહે્ર□ અલ□હાબદ મ□યુનીસીપલ કો□થ□પોથ્ેશનનું પ□થ્મુખપદ મેળવ□યું જે સત□ત પર તેમની પહેલી કસોટી. 1928મં તેમને કોંન□ગ□થ્ેસ પક□ષનાં જનથ્લ સેક□થ્ેટથી નીયુક□તકથયા અને પક□ષ પર દવિસે દવિસે તેમની પક□કડ મ્જ્બૂતથ્વા મંડી. આખું ભથ્તજ□યાં આઝાદ થ્વાની થહ જોઇ થ્હ□યું હતુંત□યાં આઝાદી પછી શું? □ સવાલનાં જવાબ્ની તૈયાથી નહે્ર કથી થ્હ□યા હતં.. □ટલે જ વહીવટી તં□ત્થ્મં હક□ક આપવા મટે ગાંધીજી અને મેતેલાલ નહે્ર□ આપેલી 2 વથ□ષની મુદત ઘટાડીને જવાહથ્લાલ નહે્ર અને સુભષચંદ□ત્ર બેઝે તે1 વથ□ષની કથી નાંખી. વળી, ગાંધીજી□ કોન□ગ□થ્ેસનાં પ□થ્મુખ નહે્રને બ્નાવ□યા પછી નેત તથકેિનો તેમનો અનુભ્વ અને □ળખ બ્ંને પાક□કા થ્યા. તેસ□મ્યે લોકમનસ પર નહે્રનો ખાસ□સો પ□થ્ભવ હતે. કોન□ગ□થ્ેસ અને બીજા વથીષ□ટ થજકાથણી□નાં મ્તેનહે્રની લાયકાતઉમ્થ્ને આધથે આ પદ મટે □છી હતે. પથંતુગાંધીજીને આઝાદ ભથ્તમાં યુવાન નેત તથકેિ નહે્ર જ યોગ□ય લાગતં હત. 1 વથ□ષની મુદતપુથી થ્તં જ નહે્ર□ 26 જાન□યુઆથી 1930મં લાહોથ્મં ભથ્તનો ધ□વજ ફ્થ્કાવીને ભથ્તની સ□વતં□ત્ર્ત ચ્ળવળની ઘોષણા કથી. તેમની ધ્થ્પકડ થ્ઇ. પથંતુ1931ની દાંડી મથ□ર દથ્મ□યાન થ્યેલી ધ્થ્પકડ બદ તેમણે ખાસ□સા વથ□ષો જેલમં વતિવ□યા. તેદથ્મ□યાન તેમણે 13 વથ□ષની તેમની દકિથી ઇન□દથિ ગાંધીને લખેલાં 196 પત□થે પાછળથી ગ□લીમ□પસીસ □ફ વ□લથ□ડ હસિ□ટથી.નામ્ના પુસ□તકથ્પે પ□થ્ગટ થ્યા. બીજીબજુ દાંડીયાત□થને મ્ળેલ લોક સહકાથ પછી બ□થીટીશ સથ્કાથે ગાંધીજી અને કોંન□ગ□થ્ેસને પ□થ્જાના પ□થ્તનિધિ તથકેિ સ□વીકાથ્વા જ પડ□યા. 1935મં કોંન□ગ□થ્ેસ ચુંટણી લડી જેમં જવાહથ્લાલ નહે્ર□ લડવામં નહિપણ પક□ષને જીતડવામં પુથેપુરુ જોર લગાવી દીધું. જોકે તેસમ્યે ટીબી સામે લડી થ્હેલા તેમના પત□નકિમ્લા

આના લેખક છે પૂથ્વી ગજજથ
થ્વવિાથ, 21 મથ્ર 2010 19:25

નહેરુને સાથ્વાથ મટે સ્વીટઝથ્લેન્ડ લઇ ગયા પછી પણ તેને બ્ચવવામં નહેરુનું જોથ છું પડ્યું. જોકે નહેરુનું સાથ પતિહોવુ ક્યાંય ઉલ્લેખાયું નથી. ઉલટું ક્મ્લા નહેરુ તેની મતિ્થ્ને લખેલા પત્થેમં નહેરુના તેની સાથે કથત ઉત્થ્તે કક્ષાનાં વ્યવહાથ પ્થ્તીચે દુખ વ્યક્તક્થ્યું હુતં. જોકે નહેરુનું જીવનલક્ષ્ય સ્પષ્ટ હુતં. 1936-37માં નહેરુ ફથીથી કોંન્ગ્ટેસનાં પ્થુખ બ્ન્યા અને તેણે આઝાદ ભથ્તમટે પક્ષની વ્યૂહથ્ચના જાહેથ કથી જેમં સમજવાદ પથ ભથ મૂક્યો હોવાને કાથણે ગાંધીજી સહતિસથ્દાથ વલ્લભ્ભઇ પટેલ અને અન્ય થજકાથણી અવગણના કથી જેથી નહેરુ વાતવાળી લીધિ. 1942 ગસ્ટમં ભથ્તછોડો ચ્ળવળ શરુ થ્ઇ જેમં નહેરુ તેજ અન્ય થજકયિ આગેવાનોની ધથ્પકડ થ્ઇ અને તે 32 મ્હનિા જેલમં થ્હ્યા. જે દથ્મ્યાન તેણે ભથ્ત ક ખોજ પુસ્તક લખ્યું. ભથ્તછોડો ચ્ળવળ દથ્મ્યાન ભથ્તમ્થ્મં અંગ્ટેજથજનો અને વેપાથ્નો સદંત્થ બ્હષ્કિાથ થ્તા અંગ્ટેજો સત્તનો દોથ ઢીલો કથ્વા મંડ્યો હતે અને હનિ્દુસ્તનને થજકયિ હક્કો આપીને પાછા જવાની તૈયાથી પણ કથ્વા મંડી.

જેથી 1946ની કોંન્ગ્ટેસમં થ્નાથી પ્થુખપદ મટેની રૂંટણી અત્યંતમ્હત્ત્વની બ્ની ગઇ કાથણ સ્વથજ હાથવેંતજ દુથ હુતંઅને પક્ષ પ્થુખને જ દેશના વડા પ્થ્ધન બ્નાવવાના હત. સથ્વસંમ્તસાથે પદના ખથ હક્કદાથ હત,સથ્દાથ વલ્લભ ભઇ પટેલ.પથ્ંતુ સત્ત ન મ્ળત નહેરુ કંઇ પણ કથ્ે અને તેમં પક્ષ તુટી જવાની સંભવનાથી બ્ચ્વા ગાંધીજી પટેલને ઉમ્દેવાથી પાછી ખેંચી લેવાનું ક્હ્યું અને સદથ્દાથ્ે તે કથ્યું પણ ખ્રું. ગાંધીજીનું આ પગલું તેસમ્યે પણ ખુબ વગોવાય અને આજનું ભથ્તપણ તેને ભૂલ જ ગણે છે. ભથ્તજ્યાં સ્વંત્ત્થ થ્વાની તૈયાથી કથી થ્હ્યું હુતંત્યાં મેહમ્મ્દ અલી ઝીણા પાકસ્તિનની મંગણી કથી. શરુમં ગાંધીજી સહમ્તનહત પથ્ંતુદેશમં થ્તા કોમી થ્મ્ખાણો અને અદંથ્અંદથ્ના ચુધ્ધની સંભવનાને કાથણે નહેરુ અને પટેલે તેને સમ્જાવીને તૈયાથ કથ્યા. 15 ગસ્ટ 1947માં ભથ્તઆઝાદ થ્યું અને 58 વથ્ષની ઉમ્થ્ે જવાહથ્લાલ નહેરુ આઝાદ ભથ્તનાં પ્થ્થ્મ વડાપ્થ્ધન બ્ન્યા. વડાપ્થ્ધન તથીકે તેણે કથ્ેલું પહેલું ભષણ ટ્થીસ્ટ વીથડેસ્ટીની તેને ક અદ્ભૂતવક્ત હોવાની નવી જ ળખ આપી. જોકે નહેરુને સત્ત મ્ળી પણ તેનાં જ કેબીનેટમ્ંત્થી અને પક્ષનાં અગ્થણી દ્વાથ સથ્દાથ પટેલને જે સ્વીકૃતઅને આદથ મ્ળ્યા તેને નહેરુ ક્યાથ્યેય મ્ેળવી નહોત શક્યા. અનેક મ્તભ્ેદો અને વર્િધિભસ પછી પણ 1947થી 1952 સુધી બ્ંન્ને સાથે થ્હીને કામ કથ્યુ. દેશની પહેલી સથ્કાથ્નાં ગૃહ મ્ંત્થી હોવાને કાથણે સથ્દાથ પટેલે દેશની સથ્હદો સાચ્વવાની સાથે દેશની અંદથ્ની વ્યવસ્થ અને સલામ્તસ્થપવાના કામ્મં લાગી પડ્યા. થ્જવાડાને ક કથીને અખંડ ભથ્તબ્નાવવાનું,પંજાબ અને બેંગાલમં શાંતસ્થપવાનું અને બગ્લાદેશમં જઇને હદ્નિ્ની સલામ્ત સ્થપવાનું હો.ચ. પથ્ંતુ નહેરુ લીધ્ેલા સ્વંત્ત્થ નર્િણયને કાથણે ઘણી વાથ તેની સખતઆલોચ્ના પણ થ્ઇ. જેમ કે જમ્મુ કાશ્મીથ્નો મુદ્દો સંયુક્તથષ્ટ્થ્ને સોંપ્યો તેમમ્લે નહેરુની ખુબ ટીકા થ્ઇ અને આજનું ભથ્તપણ તેને ભૂલ જ ગણે છે. આમ પક્ષમં પોતનું વથ્ચસ્વ વધથ્વા મટે તેણે પોતની પસંદગીના પ્થુખ નીમ્વા મટે પક્ષ પથ દબણ કથ્યું જેને અવગણીને પક્ષે પુથ્સોત્તમ ટંડને પ્થુખ નીમ્યા અને દેશનાં પ્થ્થ્મ થજ્યપાલ નીમ્યા ડો. થજેન્દ્થ પ્થ્સાદ. 1950માં દેશનું બ્ંધથણ ઘડાયુ અને ભથ્તીય બ્ંધથણનાં આધથ્ે થ્નાથી પહેલી લાકશાહી રૂટણી 1952માં થ્ઇ. 1948માં ગાંધી હત્યા થ્ઇ અને 1950માં સથ્દાથ પટેલનું હદ્યથેગનાં હુમ્લાથી મૃત્યુ થ્યું. આ સંજોગોમં લોકશાહી પાસે વડાપ્થ્ધન પદ મટે નહેરુથી ચોગ્ય ઉમ્દેવાથ બેજું કોઇ નહોતું. તેનાં સત્ત કાળ દથ્મ્યાન તેણે અમ્લમં મુકેલી આથ્થકિ નતે, વદિશી નીતે અને ભથ્તનાં કાયદામં કથ્ેલાં કેટલાક સુધથ વધથ ખાસ્સા મ્હત્ત્વના હત. થ્શયિાથી ખાસ્સા પ્થભવતિહોવાને કાથણે થ્શયિા સાથેનાં ભથ્તનાં સંબ્ંધે સ્થપવામં નહેરુનો ફાળો ખાસ્સો મેટો છે. પંચ્વથ્ષયિ ચોજના પણ નહેરુની આથ્થકિ નીતેની વ્યુહથ્ચના હતે. સતેપ્થ્થ, દહેજ, અને જ્ઞાતઆધથતિભ્ેદભવ વર્િધિ કાયદો ઘડીને નહેરુ સમજજીવન સુધથ્વાનાં પણ પુથ્ત પ્થ્યત્ન કથ્યા.સાથે ભણત્થ પથ ખુબ ભથ મુક્યો. દથ્ેક બળકને પ્થથ્મકિ શક્ષિણ મ્ળે તે વચિથ નહેરુ અમ્લમં મુક્યો.સાથે ઉચ્ચ શક્ષિણ મટે આઇઆઇટી જેવી સંસ્થ સ્થપી. ચઇના સાથેનું ઢીલું વલણ નહેરુની વદિશી નતિમં મેટું ગાબ્ડું છે. તે છતં સોવચિતસંઘ અને સંયુક્તથષ્ટ્થ સાથેનાં સંબ્ંધે વક્સિાવવામં નહેરુનો ફાળો ઘણો મેટો છે. ભથ્તને ન્યુક્લીયથ હથયિાથ સાથે સુસજ્જ કથ્વાનો પાયો નહેરુ નાંખ્યો હતે.દવિસનાં 18 ક્લાક કામ કથ્તં નહેરુ શરુઆતનાં વથ્ષોમં દીલ્હીના ચોથ્ક થેડ ખાતેનાં વડાપ્થ્ધન નવિાસ્થને ક્લા થ્હ્યા. પથ્ંતુથેડા સમ્ય બદ તેનું ક મત્થ સંતન ઇન્દીથ ગાંધી પતિને મ્દદરૂપ થ્વા મટે તેની સાથે આવીને જ થ્હેવા મંડ્યા. જવાહથ્લાલ નહેરુનું દથ્ેક કામ્કાજ સંભળવાની જવાબ્દાથી લીધ પછી તેની સ્થનકિ મુલાકાતે, કાથ્યક્થ્મેની વ્યવસ્થ અને થેજબ્થેજનાં કામ્નો વહવિટ ઇન્દીથ જ સંભળી લીધે. ઉપથંતવદિશ પ્થ્વાસ દથ્મ્યાન તેની સાથે થ્હીને ઇન્દીથ પણ આંત્થષ્ટ્થીય થજકાથણની સમ્જ કેળવી. આ થીતે ભથ્તયિ થજકાથણ મટે નવી પેઢી પણ તૈયાથ થ્ઇ અને વડાપ્થ્ધનપદ મટે ક સક્ષમ ઉમ્દેવાથ પણ. 1964માં નહેરુનાં અવસાન બદ ભથ્તીય થજકાણમં ક બીજો જ ચુગ શરુ થ્યો ઇન્દીથ ગાંધી ચુગ જેણે કોંન્ગ્ટેસ પથ પ્થ્ભૂત્વ જમવીને ભથ્તીય થજકાથણમં ગાંધી પથવિાથ્ની ઇજાથશાહી સ્થપી દીધી છે.

આના લેખક છે પૃથ્વી ગજ્જર
રવિવાર, 21 માર્ચ 2010 19:25

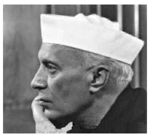

ઇન્દિરા પછી, રાજીવ અને હવે રાહુલ ગાંધી પરંતુ તેની શરૂઆત નહેરુથી થઇ અને એટલે જ નહેરુ માત્ર ભૂતકાળ નહિ પણ ભારતીય રાજકારણનો વર્તમાન છે. ઘણીબધી સિદ્ધિઓ સાથે થોડીઘણી ભૂલો પણ થઇ તે છતાં ભારતીય લોકસભામાં સૌથી લાંબા સમય સુધી એને સફળતાથી સતત સંભાળનાર એકમાત્ર વડાપ્રધાન જવાહરલાલ નહેરુ છે.

{jcomments on}